EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 23.12.2005
KOM(2005) 696 slutlig

GRÖNBOK

om behörighetskonflikter och *ne bis in idem*-principen i straffrättsliga förfaranden

(framlagt av kommissionen)

{SEK(2005) 1767}

GRÖNBOK

om behörighetskonflikter och *ne bis in idem*-principen i straffrättsliga förfaranden

Denna grönbok är avsedd som underlag för ett brett samråd mellan berörda parter om behörighetskonflikter i straffrättsliga förfaranden, däribland *ne bis in idem*-principen. De problem som kan uppstå under nuvarande förhållanden tas upp och tänkbara lösningar föreslås. En mer ingående analys görs i det bifogade arbetsdokumentet.

Kommissionen uppmanar berörda parter att lägga fram sina synpunkter senast den 31 mars 2006 till följande adress:

Europeiska kommissionen
Generaldirektoratet för rättvisa, frihet och säkerhet
Enhet D3 – Straffrättsliga frågor
LX46 3/20
B-1049 Bryssel

E-post: JLS-criminaljustice@cec.eu.int

Fax: (32-2) 296 76 34

Om de som sänder in yttranden inte önskar att dessa offentliggörs på kommissionens webbplats, bör de tydligt påpeka detta.

1. Bakgrund

Allt eftersom brottsligheten blir mer och mer internationell ställs de straffrättsliga systemen i EU allt oftare inför situationer där flera medlemsstater har behörighet att lagföra samma brott. Risken för att åtal väcks i flera länder mot samma brott (positiva lagvalskonflikter) kommer troligen att växa också av det skälet att domstolarnas behörighet på straffrättens område på senare år har utvidgats kraftigt i många medlemsstater

Dubbla och flerdubbla lagföringar är till skada för den enskildes rättigheter och intressen och kan leda till dubbelarbete. Tilltalade, brottsoffer och vittnen kan bli kallade för att höras i flera länder. Dubbla förfaranden medför i synnerhet att begränsningarna av deras rättigheter och intressen, dvs. den fria rörligheten, flerdubblas. Den psykiska belastningen ökar också, det blir dyrare och mer komplicerat att anlita juridiska ombud. I ett utvecklat område med frihet, säkerhet och rättvisa bör sådana skadliga verkningar undanröjas där så är möjligt, genom att möjligheten för flera straffrättsliga förfaranden för samma brott begränsas.

Idag är nationella myndigheter fria att inleda parallella straffrättsliga förfaranden för samma brott. Den enda rättsliga spärren är principen *ne bis in idem* som slås fast i artiklarna 54–58 i konventionen om tillämpningen av Schengenavtalet (nedan kallad ”Schengenkonventionen”). Den förhindrar dock inte behörighetskonflikter i fall där parallella rättsliga förfaranden inleds i flera medlemsstater för samma brott, utan kan bara förhindra ett andra förfarande i samma ärende om en dom redan har vunnit laga kraft i en annan medlemsstat (*res judicata*).

Vad värre är, *ne bis in idem*-principen kan få slumpmässiga och godtyckliga resultat utan ett system för fördelning av ärenden till lämplig jurisdiktion – genom att ge företräde till den domstol som först avkunnar en slutlig dom blir den i praktiken en ”först till kvarn”-princip. Valet av jurisdiktion lämnas alltså åt slumpen, och det är väl därför det fortfarande finns åtskilliga undantag från *ne bis in idem*-principen.

En adekvat lösning på problemet med (positiva) lagvalskonflikter vore att skapa en mekanism för fördelning av ärenden till lämplig jurisdiktion. Om alla förfaranden rörande samma ärende samlas i en enda jurisdiktion, uppstår det inte några konflikter av detta slag. En sådan mekanism skulle också komplettera principen om ömsesidigt erkännande, enligt vilken ett rättsligt avgörande som fattats i en medlemsstat skall erkännas och, när så krävs, verkställas i de övriga.

I denna grönbok undersöker kommissionen möjligheterna att skapa en mekanism med vars hjälp det skulle bli lättare att bestämma vilken jurisdiktion som är lämpligast för ett ärende, och att eventuellt revidera reglerna om *ne bis in idem*. Grönboken knyter an till Haagprogrammet (punkt 3.3) och programmet för ömsesidigt erkännande av den 29 november 2000 (särskilt punkt 2.3 och åtgärderna 1 och 11 i detta). EU:s åtgärder på området skulle kunna antas i form av ett rambeslut på grundval av artikel 31.1 d i fördraget om Europeiska unionen, där det anges att gemensamma insatser skall omfatta förebyggande av behörighetskonflikter mellan medlemsstaterna. Om det bedöms vara nödvändigt kan artikel 31.1 c tjäna som kompletterande rättslig grund: säkerställande av förenlighet mellan tillämpliga regler i medlemsstaterna, när detta är

nödvändigt för att förbättra det rättsliga samarbetet.

2. Hur kan man skapa en mekanism för val av jurisdiktion?

2.1. Förutsättningar

En mekanism med ändamål att fördela ärenden till lämplig jurisdiktion måste vara obyråkratisk men samtidigt garantera balans i tillvägagångssättet och respekt för de berörda personernas rättigheter. För att det skall fungera måste två grundläggande förutsättningar vara uppfyllda.

För det första bör behöriga myndigheter vara informerade om rättsliga förfaranden och/eller avgöranden i andra jurisdiktioner. De bör ha rätt att utbyta uppgifter om detta och kanske till och med vara ålagda att göra det.

För det andra måste en åklagarmyndighet i en medlemsstat som har fått information om ett rättsligt förfarande i en annan medlemsstat kunna avstå från att inleda ett förfarande eller kunna inställa det av det enda skälet att samma ärende lagförs i en annan medlemsstat.

Att avstå från att inleda ett rättsligt förfarande (eller avbryta ett redan pågående) kan ge upphov till rättsordningsproblem i medlemsstater som följer på legalitetsprincipen, enligt vilken de behöriga myndigheterna har skyldighet att lagsöka varje brott som faller inom deras behörighetsområde. Särskilt om principen har fastslagits i den nationella författningen kan det uppstå problem. I en framtida rättsakt skulle det därför kunna föreskrivas ett undantag från tillämpningen av denna princip. I så fall kan man på goda grunder hävda att denna princip är uppfylld när ärendet lagförs i en annan medlemsstat i ett gemensamt område med frihet, säkerhet och rättvisa.

2.2. Förfarande

Så snart dessa förutsättningar är uppfyllda kan följande steg ingå i den föreslagna mekanismen.

Steg 1: Se efter vilka de ”berörda parterna” är och informera dem

En förnuftig första åtgärd borde vara att se efter vilka medlemstater som skulle kunna vara intresserade av att delta i processen att välja ut den lämpligaste jurisdiktionen för ett visst ärende, och informera dem. Det borde finnas en EU-bestämmelse om att en myndighet i en medlemsstat som **har inlett eller är på väg att inleda straffrättsliga åtgärder** (”inledande stat”) **i ett ärende som har starka kopplingar till en annan medlemsstat,** snarast **måste informera** de behöriga myndigheterna i den medlemsstaten. Denna skyldighet kan gälla för åklagarmyndigheter och/eller andra rättsliga, undersökande eller brottsbekämpande myndigheter, beroende på hur det straffrättsliga systemet i medlemsstaten i fråga är uppbyggt. De myndigheter som mottar informationen kan i sin tur uttrycka sitt intresse av att vidta rättsliga åtgärder i ärendet. Man kan tänka sig att detta måste göras inom en viss tidsperiod. I undantagsfall skulle det dock kunna finnas utrymme för reaktioner efter tidsfristens utgång. Om ingen medlemsstat uttrycker sitt intresse kan den inledande staten fortsätta med det rättsliga förfarandet i ärendet utan vidare samråd – såvida inte nya

sakförhållanden förändrar bilden.

Steg 2: Samråd/diskussion

När två eller fler medlemsstater är intresserade av att lagföra samma ärende bör deras respektive behöriga myndigheter tillsammans kunna granska frågan vilket land som är lämpligast. Ett alternativ vore att införa **obligatoriska diskussioner**, där samtliga berörda medlemsstaters synpunkter kan beaktas. Det mest effektiva diskussionssättet förefaller på detta stadium vara direkta kontakter mellan dem. Om så krävs kan de be om stöd från Eurojust och/eller andra stödmekanismer inom EU.

Steg 2 kommer kanske ofta att leda till en snabb enighet om vilken jurisdiktion som är lämpligast att lagföra ett ärende där det finns en behörighetskonflikt. I så fall *avslutar eller inställer* några nationella myndigheter frivilligt sina förfaranden (eller avstår från att inleda sådana), medan en annan myndighet inleder eller fortsätter med rättsliga förfaranden i ärendet. I detta scenario handlar behöriga nationella myndigheter helt enkelt enligt sin egen lagstiftning. Det förefaller därför inte finnas något behov av bindande regler på EU-nivå för sådana överenskommelser. Enligt denna mekanism skulle ett sådant internt beslut kunna omprövas av medlemsstaten i fråga om nya sakförhållanden förändrar bilden. I vissa fall skulle de nationella myndigheterna kunna föredra att sluta ett bindande avtal för att skapa klarhet om vad som gäller och undvika att debatten öppnas på nytt. I så fall skulle de kunna använda sig av **EU:s modellavtal**, som bland annat skulle kunna tillhandahålla gemensamma regler om hur sådana avtal kan upphävas.

Steg 3: Tvistlösning/medling

Vid svårigheter att nå fram till en överenskommelse behövs en mekanism för tvistlösning. Detta steg bör ge tillfälle till en strukturerad dialog mellan de berörda parterna, där de intressen som är berörda kan bedömas objektivt. Det vore därför lämpligt att inrätta en instans på EU-nivå som fungerar som **medlare** genom att hjälpa de deltagande medlemsstaterna att nå fram till ett frivilligt avtal utifrån kriterierna nedan. Eurojust förefaller passa bra för att fylla den rollen. Det vore också tänkbart att skapa en ny instans för tvistlösning, till exempel en styrelse eller panel bestående av överåklagare eller överdomare från medlemsstaterna.

Detta tredje steg bör kunna träda i funktion på begäran av en av de medlemsstater som har uttryckt intresse för att lagföra brottet. Det skulle också vara rimligt om ett tvistlösningsförfarande blev obligatoriskt efter en viss tid i steg 2, detta för att fall av oenighet snabbt skall slussas vidare till en central nivå med EU-stöd. Om det nås enighet i steg 3 har de behöriga myndigheterna samma alternativ till sitt förfogande som i steg 2 (förfarandet inställs frivilligt i vissa medlemsstater medan åtal väcks i en annan, eller ett bindande avtal sluts).

Om denna trestegsmekanism följs ordentligt och de kriterier för valet av jurisdiktion som anges nedan (punkt 2.5) iakttas, kommer man troligen att nå enighet i många om inte flertalet fall. Den kan inrättas snabbt och sedan betraktas som tillräcklig om inte erfarenheten visar att det behövs fler steg. Om man inte kan nå fram till en överenskommelse får principen *ne bis in idem* tillämpas på nytt.

Eventuellt kompletterande steg: bindande beslut av en EU-instans?

För de fall där den föreslagna tvistlösningsmetoden misslyckas kan man så småningom överväga ett kompletterande steg, där en instans på EU-nivå skulle kunna få befogenhet att fatta ett bindande beslut om vilken jurisdiktion som är lämpligast. Detta skulle dock vara mycket svårt att genomföra inom ramen för de nuvarande fördragen. För det första måste ett nytt organ inrättas, eftersom ett medlingsorgan knappast kan ta på sig rollen att fatta bindande beslut. För det andra skulle det uppstå besvärliga problem kring den rättsliga prövningen av ett beslut på EU-nivå – se nedan.

2.3. Den enskildes roll och den rättsliga prövningen

Under skedet **före en rättegång** är den föreslagna metoden inriktad på samråd mellan de berörda åklagarmyndigheterna. Om man diskuterar behörighetsfrågor med de berörda personerna själva kan det ofta leda till att sakuppgifter avslöjas som skulle kunna skada åtalet eller påverka brottsoffers och vittnens rättigheter och intressen. Om en sådan risk är för handen i det enskilda fallet kan man troligen låta de nationella domstolarna avgöra. Om de inte finner någon risk kan de behöriga myndigheterna åläggas att genast informera försvaret och de berörda vittnena om att ett beslut om lämpligaste jurisdiktion skall fattas. Dessa måste hur som helst informeras om de viktigaste grunderna för valet av en viss jurisdition senast när åtalet läggs fram inför domstolen.

I fasen före rättegången har de berörda personerna en tämligen liten roll att spela, men i rättegångsfasen däremot brukar en nationell domstol i allmänhet granska om den har behörighet att pröva ärendet när ett åtal väcks där. Man skulle kunna tänka sig en EU-bestämmelse om att den jurisdiktion som valts på det sätt som föreslås här själv skall granska **om den är lämpligt forum** för att behandla ärendet. De nationella domstolarna är säkerligen rätt organ att göra en sådan prövning. En bred prövning av alla aspekter som eventuellt kan spela en roll i ett sådant val är dock förmodligen varken genomförbar eller nödvändig. Den rättsliga prövningen skulle alltså kunna begränsas till en bedömning av huruvida principerna om **rimlighet** och **rättssäkerhet** har följts. Valet av jurisdiktion skulle då kunna åsidosättas av den behöriga domstolen om den finner att valet varit godtyckligt. Denna prövning kan göras på grundval av rättsprinciper som är välbekanta i medlemsstaternas egna rättsordningar, till exempel ”missbruk av rättsliga förfaranden” *(abuse of process)*. Enligt artikel 35 i unionsfördraget kan frågor som gäller tolkningen av EU-regler om förfaranden och kriterier för val av jurisdiktion föreläggas Europeiska gemenskapernas domstol för förhandsavgörande.

En sådan rättslig prövning av val av jurisdiktion måste troligen också göras när de berörda personerna begär det, åtminstone när ett ärende hänskjuts till en viss jurisdiktion genom ett bindande avtal. Skälet är att ett sådant avtal minskar de berörda medlemsstaternas möjligheter att upphäva valet av jurisdiktion i ett senare skede. Frågan huruvida rättslig prövning skall vara möjlig i situationer där det inte finns något bindande avtal (utan myndigheterna i vissa medlemsstater enbart har lagt ned eller avstått från att väcka ett åtal därför att en annan medlemsstat tar över fallet) kan man möjligen låta avgöras av medlemsstaterna själva och deras egen lagstiftning.

Om man i ett följande steg överför befogenhet att fatta beslut till en EU-instans,

uppstår mer komplicerade frågor. I så fall blir rättslig prövning oumbärlig. Att ge nationella domstolar i uppgift att pröva beslut av ett EU-organ är emellertid olämpligt och idag också juridiskt omöjligt. Å andra sidan finns det i de nuvarande fördragen ingen rättslig grund för att ge en sådan befogenhet åt EG-domstolen. Fördraget om upprättande av en konstitution för Europa ger en rättslig grund för en sådan prövning i artikel III-359. Inom ramarna för de nuvarande fördragen kunde man också undersöka möjligheten av en fördragsändring i denna riktning.

2.4. I första hand åtal i den ”ledande” medlemsstaten

Jämsides med fördelningsmekanismen skulle man kunna ha en EU-bestämmelse om att förfaranden i samma ärende skall samlas till en ”ledande” jurisdiktion. Från och med ett visst skede i förfarandet skulle övriga medlemsstater vara skyldiga att avbryta sina åtal och avstå från att inleda nya. En sådan **prioritetsregel** måste tillämpas parallellt med den ovan beskrivna mekanismen, annars blir resultaten slumpmässiga.

Eftersom bilden av vad som kan verka vara ”lämpligaste” åtalsland kan ändras när nya rön kommer fram, är det kanske inte klokt att tvinga de behöriga myndigheterna att tidigt göra ett slutgiltigt val av jurisdiktion. Den lämpligaste tidpunkten för ett beslut om att alla parallella åtal skall samlas i en enda jurisdiktion är troligen den då **anklagelseakten** eller åtalet **sänds till en nationell domstol**, eftersom de behöriga myndigheterna i det skedet har tillgång till de uppgifter som behövs för en grundlig bedömning av de faktorer som avgör valet av jurisdiktion. För de berörda personerna uppkommer den största arbetsbördan oftast efter denna tidpunkt, och man kan alltså undvika en dubblering av bördan om regeln börjar tillämpas från och med detta skede.

För att ingen skall försöka kringgå förfarandet bör det inte vara tillåtet att väcka åtal medan det fortfarande pågår samråd och/eller tvistlösning. Nationella myndigheter måste alltså uppfylla sin skyldighet att informera och samråda, innan de lägger fram en anklagelseakt eller väcker åtal. Om de inte gör det måste de inställa domstolsförhandlingarna på begäran av en annan medlemsstat.

En prioritetsregel kan emellertid aldrig hindra andra medlemsstater från att ge den *ledande staten* alla tänkbara former av stöd inom ramen för befintliga EU-ordningar och internationella ordningar. Tvärtom bör de aktivt erbjuda stöd.

2.5. Kriterier att beakta

Det tredje elementet i en fullständig strategi för att förebygga och lösa lagvalskonflikter, vid sidan av förfarandemekanismen och prioritetsregeln, bör vara en rad kriterier som medlemsstaterna kan använda när de utser den ledande jurisdiktionen. Det bör fastställas en rad kriterier att beakta, som kan tillämpas och vägas mot varandra på ett rätt flexibelt sätt från fall till fall. De behöriga myndigheterna bör alltså ha ett avsevärt eget bedömningsutrymme.

Dessa kriterier eller faktorer av betydelse, som kommer att påverka valet av lämplig jurisdiktion, bör vara objektiva och kan förtecknas i en framtida EU-rättsakt. I förteckningen bör särskilt ingå *territorialitetsaspekten, kriterier som avser den misstänkte eller tilltalade, brottsoffrens intressen, kriterier som avser statsintressen och vissa andra kriterier som hör samman med effektiviteten och snabbheten i*

förfarandet. Eventuellt bör vissa faktorer som *inte* bör tillmätas betydelse också tas upp.

I ett vidare steg skulle medlemsstaterna kunna enas om några grundläggande principer för prioritetsordningen av kriterierna, om det visar sig nödvändigt. Å andra sidan bör en mer flexibel arbetsmetod kanske föredras. Oberoende av om en sådan prioritering eller rangordning bland de kriterier som skall beaktas fastställs i en rättsakt eller ej, är det säkert möjligt och nödvändigt att åtminstone enas om en allmän vägledande princip för valet av jurisdiktion. Den skulle till exempel kunna hänvisa till **rimlighet** och/eller **rättssäkerhet**. De behöriga myndigheterna skulle med andra ord kunna åläggas att ta hänsyn till de berörda personernas intressen. Måttstocken och ledstjärnan för en eventuell rättslig granskning bör vara en rättvis handläggning av brottmål på grundval av en allsidig bedömning av sakförhållanden av betydelse och en balanserad avvägning av de kriterier som skall beaktas.

3. Principen *ne bis in idem*

Artiklarna 54–58 i Schengenkonventionen, där *ne bis in idem*-principen behandlas, är idag bindande i hela Schengenområdet, de tio stater som blev medlemmar av EU 2004, Island och Norge samt Storbritannien, och Irland kommer snart också att ingå. Programmet för ömsesidigt erkännande från december 2000 innehöll ett förslag om att dessa bestämmelser skulle ses över, särskilt då undantagen från principen. Rådet kunde inte nå enighet om det grekiska initiativet som syftade till ett rambeslut i frågan[1] men betonade att arbetet borde fortsätta mot bakgrund av det meddelande om behörighetskonflikter som offentliggjorts av kommissionen, så att påvisbara resultat kunde uppnås.

Om det kan inrättas en mekanism som leder till ett balanserat val av jurisdiktion, i stället för att enbart det snabbaste beivrandet får företräde (”först till kvarn”), kan diskussionerna om *ne bis in idem*-principen tas upp igen med större utsikter till framgång. I det sammanhanget skulle följande frågor kunna tas upp.

För det första bör man överväga om det finns behov av att klargöra vissa element och definitioner, till exempel vilka slags beslut som kan leda till att *ne bis in idem*-principen bör tillämpas, och/eller vad som skall förstås med *idem* eller ”samma gärning”.

För det andra är principen idag tillämplig vid en fällande dom enbart om ”straffet avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas…” Detta villkor var på sin plats i ett traditionellt system för ömsesidigt stöd, där det ibland visade sig svårt att verkställa en påföljd i en annan medlemsstat. Man kan ifrågasätta om det fortfarande behövs i ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, där beslut verkställs över nationsgränserna tack vare EU-bestämmelserna om ömsesidigt erkännande.

För det tredje är det tveksamt om de nuvarande möjligheterna till undantag från *ne bis in idem*-principen fortfarande är nödvändiga. Idag ger artikel 55 i Schengenkonventionen medlemsstaterna rätt att förordna om undantag med tanke på intresset av att beivra ett specifikt brott i en viss jurisdiktion (t.ex. av

[1] EGT C 100, 26.4.2003, s. 24.

territorialitetsskäl, för brott mot statens säkerhet och för gärningar begångna av en tjänsteman i en medlemsstat). Dessa undantag kan komma att bli föråldrade i och med att det skapas en balanserad mekanism för val av jurisdiktion.

4. Principen om ömsesidigt erkännande bör erkännas

De föreslagna åtgärderna bör också göra det möjligt att minska det antal grunder för att inte verkställa rättsliga beslut från andra medlemsstater som idag återfinns i EU-rättsakter. I det nuvarande läget i fråga om lagvalskonflikter i brottmål kan en del av dessa grunder dock betraktas som nödvändiga. Det förefaller till exempel gälla sådana grunder som baseras på att en gärning begåtts på den verkställande statens territorium, på det sätt som anges bl.a. i artikel 4.7 a i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder.

Frågor

(1) Finns det behov av en EU-bestämmelse om att nationell lagstiftning måste tillåta att ett rättsligt förfarande uppskjuts på grund av ett förfarande i en annan medlemsstat?

(2) Bör det finnas en skyldighet att informera andra jurisdiktioner om pågående eller planerade rättsliga förfaranden om det finns starka kopplingar till dessa? Hur bör informationsutbytet om pågående förfaranden, slutliga domar och andra beslut gå till?

(3) Bör det finnas en skyldighet för de medlemsstater som har starka kopplingar till ett ärende att diskutera med varandra?

(4) Behöver EU ta fram en modell för ett bindande avtal mellan behöriga myndigheter?

(5) Bör det finnas ett förfarande för tvistlösning eller medling när direkta diskussioner inte leder till ett avtal? Vilken instans verkar bäst lämpad för att medla i lagvalstvister?

(6) Finns det på lång sikt behov av ytterligare steg efter tvistlösning och medling, till exempel beslut av ett organ på EU-nivå?

(7) Vilken typ av mekanism för rättslig kontroll och rättslig prövning vore nödvändig och lämplig för val av jurisdiktion?

(8) Finns det behov av en regel eller princip om att parallella rättsliga förfaranden inom EU skall avbrytas/läggas ned? Från vilket skede i förfarandet i så fall?

(9) Finns det behov av regler om samråd och/eller överföring av förfaranden i förhållande till tredjeländer, särskilt då länderna inom Europarådet? Hur bör man i så fall gå till väga?

(10) Bör en framtida rättsakt om lagvalskonflikter slå fast vilka kriterier som skall användas i valet av jurisdiktion?

(11) Vilka kriterier bör en sådan förteckning innehålla utöver territorialitetsprincipen? Bör förteckningen vara uttömmande?

(12) Anser ni att också de faktorer som inte bör anses vara av vikt vid valet av lämplig jurisdiktion bör nämnas i rättsakten? Vilka i så fall?

(13) Är det nödvändigt, genomförbart och lämpligt att ”prioritera” kriterierna för att bestämma jurisdiktionen? Om ja, anser ni att territorialitetsprincipen bör prioriteras?

(14) Finns det behov av reviderade EU-regler om *ne bis in idem*-principen?

(15) Accepterar ni följande definition av räckvidden av *ne bis in idem*-principen: ”*avgörande i brottmål som antingen har meddelats av en rättslig myndighet eller har överklagats inför en sådan myndighet*”?

(16) Accepterar ni följande definition av begreppet ”slutlig dom”: ”*avgörande som omöjliggör ett nytt brottmålsförfarande enligt lagen i den medlemsstat där det har meddelats, utom när detta skulle strida mot unionsfördragets målsättningar*”?

(17) Är det lämpligare att definiera begreppet ”slutlig dom” med hjälp av tydliga undantag (t.ex. ”*avgörande som omöjliggör ett nytt brottmålsförfarande enligt lagen i den medlemsstat där det har fattats, utom när…*”?)

(18) Bör man utöver de element som nämns i frågorna 16 och 17 låta en förhandsbedömning av omständigheterna i själva ärendet bli avgörande för om ett beslut bör få en EU-omfattande *ne bis in idem*-verkan?

(19) Är det genomförbart och nödvändigt att definiera begreppet *idem (samma gärning)* eller bör det lämnas åt EG-domstolens rättspraxis?

(20) Kan ni tänka er lägen där det fortfarande måste finnas kvar ett villkor för verkställighet, och i så fall vilka? Kan villkoret i så fall tas bort om det inrättas en mekanism för bestämning av jurisdiktion?

(21) I vilken omfattning är undantagen i artikel 55 i Schengenkonventionen fortfarande motiverade? Kan de tas bort om det inrättas en mekanism för bestämning av jurisdiktionen, eller ser ni ett behov av ytterligare åtgärder som i så fall kan ”kompensera” borttagandet av undantagen?

(22) Bör *ne bis in idem* vara grund för ett förbud mot att ge ömsesidig rättslig hjälp? Vilka bestämmelser i EU-rätten bör i så fall ändras?

(23) Finns det behov av en mer samordnad syn på *ne bis in idem*-principen i förhållande till tredjeland? Bör man skilja mellan medlemmarna av Europarådet och andra länder?

(24) Instämmer ni i att med en balanserad mekanism för bestämning av jurisdiktionen

(a) kan vissa grunder för vägran att verkställa beslut i EU:s rättsakter om ömsesidigt erkännande bli onödiga, åtminstone delvis? I synnerhet vilka?

(b) bör vissa grunder för att efter eget val vägra att verkställa beslut omvandlas till förbud mot att verkställa, eller tvärtom? I synnerhet vilka?